

Voor- en nadelenkaart kleine scholen

Wat zijn de voor- en nadelen van kleine scholen?

Onderwijskwaliteit

VOORDELEN

- Op kleine scholen krijgen leerlingen veel en persoonlijke aandacht**
 - In een kleine groep kan de leraar het onderwijs afstemmen op de ontwikkelingsmogelijkheden van leerlingen.
 - In kleine groepen is er veel aandacht voor iedere leerling, vanuit de leraar en ook vanuit medeleerlingen.
 - Leraren kunnen goed inspelen op de behoefte van leerlingen doordat zij hun gezinssituatie kennen.
 - Leerlingen die lang bij dezelfde leraar in de klas zitten profiteren hier jarenlang van als hun band goed is.
 - Als een leraar heel goed presteert heeft dat grote gevolgen voor de onderwijsprestaties van de school.
- Kleine scholen zijn goed voor de sociale ontwikkeling van leerlingen**
 - Leerlingen ontwikkelen zich sociaal goed omdat ze met kinderen van alle leeftijden omgaan.
 - Op een kleine school kent iedereen elkaar en het gebouw, wat kinderen emotionele veiligheid biedt.

NADELEN

- De onderwijskwaliteit van een kleine school is kwetsbaar**
 - Als een leraar onvoldoende presteert heeft dat grote gevolgen voor de onderwijsprestaties van de school.
 - Leraren hebben minder tijd voor onderwijs doordat ze ook niet lesgevende taken uitvoeren.
 - In een kleine klas kan sneller een losse sfeer ontstaan waarin het leren niet meer centraal staat.
 - Op kleine scholen zijn vaak combinatieklassen van drie groepen, hiertoe zijn leraren niet opgeleid.
 - Leerlingen die geen goede band hebben met hun leraar ondervinden hiervan jarenlang hinder.
- Kleine scholen zijn slecht voor de sociale ontwikkeling van leerlingen**
 - Op kleine scholen ontwikkelen leerlingen zich sociaal onvoldoende door het gebrek aan leeftijdsgenootjes.
 - Door het kleine aantal leerlingen is de gelegenheid om met en van elkaar te leren beperkt.
 - Een leerling van een kleine school is niet voorbereid op de massaliteit van een middelbare school.
- Kleine scholen hebben beperkte deskundigheid**
 - Op een kleine school is het lerarenteam klein, hierdoor is weinig ruimte voor specialisatie.
 - Op een kleine school in een klein bestuur kan personeel weinig kennis uitwisselen en nauwelijks rouleren.

Omgeving

VOORDELEN

- Kleine scholen dragen bij aan de leefbaarheid van een dorp**
 - Een kleine school in een dorp vergroot de door (nieuwe) bewoners ervaren kwaliteit van de woonomgeving.
 - Een kleine school fungeert vaak als (laatste) ontmoetingsplaats in een dorp waar weinig voorzieningen zijn.
- Er is draagvlak voor kleine scholen**
 - Kleine scholen dragen bij aan keuzevrijheid van ouders met betrekking tot denominatie en onderwijsconcept.
 - De bevolking in krimpgebieden hecht aan kleine scholen als lokale onderwijsvoorzieningen.
 - Burgers hebben een voorkeur voor kleinschalig onderwijs.

NADELEN

- Het draagvlak voor kleine scholen staat onder druk**
 - De weerstand tegen kleine scholen neemt toe, door zorgen over de kosten en de kwaliteit.
 - De kleine scholentoeslag bevoordeelt plattelandsscholen terwijl stedelijke scholen moeilijker werk hebben.

Schoolorganisatie

VOORDELEN

- Kleine scholen zijn slagvaardig en hebben betrokken medewerkers**
 - Kleine scholen, vooral die met een klein bestuur, zijn slagvaardig en kunnen snel besluiten nemen.
 - Medewerkers op een kleine school voelen veel verantwoordelijkheid voor de school, de leerlingen en elkaar.
 - Op een kleine school is doorgaans een grote betrokkenheid tussen school en ouders.
- Kleine scholen bieden medewerkers uitdaging**
 - Kleine scholen doen een groot beroep op de creativiteit en inzet van medewerkers.
 - Medewerkers kunnen zich breed ontwikkelen door de diversiteit aan werkzaamheden.

NADELEN

- Kleine scholen zijn relatief duur**
 - De kosten per leerling zijn op kleine scholen tot drie keer zo hoog als gemiddeld.
- De financiële situatie van kleine scholen is kwetsbaar**
 - Bij krimp dalen de opbrengsten van kleine scholen sneller dan de kosten, waardoor tekorten ontstaan.
 - Een kleine school die onder een klein bestuur valt ontbreekt het vaak aan financiële kennis.
- Voor kleine scholen binnen een klein bestuur is het lastig aan alle (professionele) eisen te voldoen**
 - Het ontbreekt kleine scholen aan tijd, geld en mensen om kwaliteit permanent te onderzoeken en verbeteren.
 - Het ontbreekt kleine scholen aan tijd, geld en mensen om regelingen te implementeren, zoals de functiemix.
 - Door de beperkte omvang en familiariteit binnen het team bestaat een risico op tunnelvisie.
 - Op kleine scholen is de invloed van ouders op het beleid van de school te groot.
- Voor kleine scholen binnen een klein bestuur is het lastig continuïteit te waarborgen**
 - Door het kleine team zijn kleine scholen kwetsbaar voor incidenten zoals uitval van medewerkers.
 - Het vinden en vasthouden van goede medewerkers is moeilijk omdat hun carrièremogelijkheden beperkt zijn.
 - Invalen op een kleine school is moeilijk vanwege combinatieklassen en gebrek aan inwerkbaarheden.
- Werken op een kleine school is zwaar voor medewerkers**
 - Medewerkers hebben veel en brede verantwoordelijkheden doordat er weinig collega's zijn.
 - Leraren hebben een hoge werkdruk vanwege het lesgeven in combinatieklassen.
 - Langdurig werken in een klein team kan leiden tot onderlinge spanningen.

VOORDELEN

- Kleine scholen bieden onderwijs in de buurt van de plek waar de leerlingen wonen**
 - Een kleine school staat vaak dichtbij de woonplek van leerlingen waardoor hun reistijd kort is.
- Kleine scholen kunnen goed zorg op maat bieden**
 - De leraar kan maatwerk bieden aan zorgleerlingen: hij of zij kent ze goed en de groep is klein.

NADELEN

- Kleine scholen hebben een beperkt voorzieningenaanbod**
 - Voor kleine scholen is het moeilijk een breed dienstenpakket of volledige dagarrangementen te bieden.
- Kleine scholen kunnen onvoldoende zorg op maat leveren**
 - Kleine scholen binnen een klein bestuur kunnen geen ondersteunend personeel voor zorgleerlingen betalen.

Deze kaart biedt een overzicht van de voordelen en nadelen van kleine scholen. Op deze kaart wordt onder een kleine school verstaan scholen met een leerlingenaantal van 80 of minder, verdeeld over een, twee, drie of vier klassen. We gaan uit van de huidige financiële en juridische situatie (zoals het bestaan van de kleine scholentoeslag) en de huidige geografisch spreiding (vooral kleine scholen op het platteland). De voor- en nadelen wegen zwaarder naarmate het bestuur waar de kleine school onder valt kleiner is. Waar we op deze kaart over een klein bestuur spreken doelen we op een bestuur met maximaal vijf scholen. De voor- en nadelen wegen ook zwaarder naarmate een school minder leerlingen telt. De inhoud van deze kaart is verzameld op basis van literatuurstudie en drie denksessies met deskundigen, waaronder schoolbestuurders, onderwijsadviseurs en belangenbehartigers uit het onderwijs. Wij danken alle deelnemers voor hun denkwerk.